

методики розвитку творчих здібностей майбутніх учителів музики в процесі вокальної підготовки та їх педагогічна інтерпретація.

Ключові слова: експеримент, педагогічна інтерпретація, творчі здібності, майбутній учитель музики.

АННОТАЦИЯ

Панченко Г.П. Педагогическая интерпретация результатов экспериментального исследования проблемы развития творческих способностей будущих учителей музыки. В статье представлено количественное измерение эффективности методики развития творческих способностей будущих учителей музыки и их педагогическая интерпретация.

Ключевые слова: эксперимент, педагогическая интерпретация, творческие способности, будущий учитель музыки.

SUMMARY

Panchenko G.P. Pedagogical interpretation of experimental research results of the problem of future teachers of music creative abilities developing. This article represents results of quantitative measuring of the efficiency of methods of future teachers of music creative abilities developing during vocal teaching and gives its pedagogical interpretation.

Key words: experiment, pedagogical interpretation, future teacher of music, creative abilities.

УДК 378.147+373.6:7+371.134

Бадіца М. В.

ПЕДАГОГІЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ ОБРАЗОТВОРЧОГО ХАРАКТЕРУ У СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми. Оновлений зміст освіти визнає людину найвищою цінністю суспільства; змінює її місце і роль у виробничому процесі. Вона орієнтована на захист інтересів кожного індивіда; розкриття його потенційних можливостей; індивідуальне становлення життєвокомпетентної особистості. Сучасна традиційна модель освіти характеризується зміною орієнтиру на внутрішній світ людини.

Основною метою освіти є збереження творчої індивідуальності суб'єкта; формування готовності особистості оптимально і творчо використовувати набуті знання, вміння і навички в майбутній діяльності. Кризовий стан традиційної педагогіки вимагає зміни поглядів на оволодіння предметним змістом освіти та професійне становлення суб'єкта діяльності: пошук перспективних форм, методів, засобів формування фахівця дошкільної освіти; механізмів розв'язку практичних завдань; збагачення педагогічної думки досягненнями світового наукового досвіду та міждисциплінарними дослідженнями творчої особистості [5]. Перед вищою педагогічною школою ставиться стратегічне завдання – підготувати фахівця дошкільної освіти, готового до нестандартних індивідуальних дій в екстремальних умовах. Вихователь нової формації, як багатогранна особистість із стійкими морально-

етичними якостями повинен: володіти мудрістю буття; бути відкритим до гуманізації відношень із світом, гармонізацію індивідуальних і суспільних інтересів; готовим до відповідальності за власний вибір і результати діяльності, до внесення прогресивних ідей у творчу практичну діяльність [4; 6].

Досягти мети – означає генерувати систему освіти на засадах гуманізації та демократизації як мистецтво буття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми становлення творчої особистості як митця педагогічної дії присвячені праці Л.Артемової, Н.Гузій, Л.Загородньої, І.Зязюна, Л.Овдієнко, Г.Падалки, Г.Підкурғанної, О.Рудницької, Г.Сагача, С.Сисоєвої, С.Тітаренко, О.Хижної та інших науковців. Представлені погляди ґрунтуються на різноманітних підходах у вирішенні труднощів професійної діяльності. Єдність думок зорієнтована на впливовій силі мистецтва на людину та пріоритетних напрямках подальшого удосконалення мистецької освіти; завданнях художньої культури у суспільстві (духовний розвиток особистості, збагачення змісту діяльності); методах викладання фахових дисциплін у процесі ступеневої підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Проблемою дослідження теоретико-методологічних засад розвитку творчого потенціалу майбутнього фахівця займалися А.Велішаєва, Л.Зубченко, В.Караваєва, А.Лебедева, Р.Серьожникова, О.Шаповал та інші. У працях представлених науковців висвітлюються питання розвитку евристичної діяльності студентів; використання інтерактивних методів навчання при формуванні педагогічної творчості майбутніх вчителів фізичного виховання; підготовки вчителя до педагогічної творчості; взаємодії в системі „вчитель-учень” у процесі розвитку творчого потенціалу особистості; творчої позиції майбутнього викладача економіки у професійно-освітньому процесі як меті креативного менеджменту навчання; методологічних проблем розвитку творчої особистості в навчально-виховному процесі.

Слід зазначити, що аналіз наукової психолого-педагогічної літератури та сучасних досліджень у галузі мистецької освіти дозволив прийти до висновку про необхідність конкретизації місця та ролі мистецької освіти у підготовці студентів до професійної діяльності в дошкільних навчальних закладах.

Формулювання цілей статті. Мета статті – визначити роль педагогічного мистецтва у формуванні творчих умінь образотворчого характеру у майбутніх фахівців дошкільного профілю.

Виклад основного матеріалу дослідження. В усі часи мистецтво мало провідне значення. Воно займало важливе місце у формуванні особистості.

Метою мистецтва є одухотворення людини, збагачення її діяльності.

В процесі еволюційного розвитку мозку людини та органів відчуттів свідомість формувалась через цілісні образи речей, як вища форма психічного відображення оточуючої дійсності та умова творчої активності особистості. Ступінь розвитку людської діяльності сприяв виникненню та формуванню відповідного рівня свідомості. На відміну від тварин людина не пасивно пристосовувалась до життя, а активно впливала та перетворювала його в процесі практичної діяльності, що характеризує її як творчу. В основі такого підходу лежить ціннісність особистості як індивідуальності з власним

світовідчуттям, світовідношенням, особистісною позицією, що проживається впродовж життя. Специфіка процесу мистецтва образотворення як форми естетичної діяльності надає можливості синтезувати узагальнені чуттєві образи в процесі художнього осмислення світу (О. Рудницька).

Теоретичною сутністю мистецтва, що в перекладі з грецького означає „найширшу сферу діяльності”, згідно суджень Арістотеля, Демокріта, Платона є „творчий початок людини”, здатний до самотворення та саморозвитку. На думку О. Рудницької мистецтво – це своєрідний регулятивний інструмент впливу на становлення особистості [5, с.7]. Воно є однією із сторін духовної культури людини. Естетичне освоєння дійсності особистістю охоплює всі його форми „як відтінки власного буття”. За допомогою мистецтва людина здобуває можливість творити „за законами краси” духовно-практичний світ, а значить формувати естетичні почуття, смаки, ідеали (Д.Кучерюк, Л.Левчук, О.Оніщенко, В.Панченко); виокремити себе з реального буття; самостійно визначитись. Формою буття мистецтва є образ. Історичний екскурс дозволяє нам зробити висновок про те, що саме творча особистість здатна створити красу власного буття (І.Панцхава, В.Сухомлинський та ін.). Соціальна значущість мистецтва визначається рівнем впливу образів на внутрішній світ людини та її діяльність. С. Гольдентріхт вважає професійне мистецтво „найвищим ступенем естетичного освоєння дійсності, взаємопов’язаного з усвідомленням людиною своїх взаємозв’язків із оточуючим світом та власною самостійністю” [2, с.85]. Визначаючи педагогіку як вище мистецтво, науковці обґрунтовують необхідність взаємозв’язку матеріальних і духовних аспектів в процесі творчої практики (Н.Гузій, М.Каган та ін.); забезпечення серйозної наукової основи (М.Пірогов, К.Ушинський та ін.); створення умов для об’єднання світоглядної функції художнього сприймання світу з гуманістичною концепцією розвитку людини (О. Рудницька). Як стверджує Гелен Валленберг мистецтво викладання видозмінюється в мистецтво навчати дітей того, як потрібно самостійно вчитись [6, с.164]. На думку О.Рудницької, педагогіка мистецтва спрямована на об’єктивну та суб’єктивну новизну. Суб’єктивна цінність спрямована на розвиток здатності до переживання почуттів натхнення; захоплення від діяльності; рефлексію альтернатив, думок, власного внутрішнього світу. Вона не завжди є результативною. Об’єктивна цінність визначається значущими продуктами творчості. Оскільки педагогічне мистецтво вимагає розуміння своєї сутності „як процесу особистісного пошуку художнього смислу”, то художня форма та її сприйняття потребує творчого самовираження [5, с.96-106].

Категорія професійного образу в освіті характеризується змінністю та недовершеністю. Він прагне довершення та розвитку, що оправдовує існування людини, яка вчиться бути „людиною взагалі” (Г.Давидова) та „служує олюдненню суспільства” (В.Семиченко). В процесі образного пізнання дійсності у людини виникає потреба в знаннях, формується усвідомлене відношення їх необхідності. Практична професійна сфера діяльності людини вимагає від майбутніх фахівців вміння, досконалості творення і визначається як „духовно-практичний вид діяльності” (Н.Гузій). Інтегративною

детермінантою успішності професійної діяльності та „особливою спрямованістю інтелекту” В.Сухомлинський вважав творче відношення до життя. Видатний педагог характеризує творчість як „сутність життя в світі знань та краси”. Він вважав, що кожна людина своєрідна та талановита. Отже, формування творчої індивідуальності особистості є кредом сучасної педагогіки мистецтва.

Окреслений Державним стандартом рівень готовності студентів до творчої професійної діяльності вимагає оволодіння творчими вміннями як складовими різних субсфер життєдіяльності, використання них в процесі розв’язку життєвих проблем. Творчий рівень передбачає готовність викладача та студентів „продуктивно застосовувати знання і засвоєні способи дій у нетипових, змінених ситуаціях” [1, с.14].

Специфіка творчості як діяльності зумовлює необхідність із переконливістю, зацікавленістю вибудовувати педагогічний процес і дію [3]. Гуманізація педагогічного процесу передбачає диференціацію та індивідуалізацію. Результатом навчальної діяльності виступають окрім знань, умінь і навичок, сформованість емоційно-ціннісного компоненту особистості, набуття досвіду творчої діяльності, розвиток її творчого потенціалу, оцінювання досягнень студентів згідно власних нормативів. Дуже важливою умовою сьогодення є запорука успіху діяльності: виникнення інтересу до мистецтва творення; бажання пізнавати; задоволення потреб у самоствердженні в процесі творення.

Студентський вік характеризується різноманітністю емоційних переживань, що відображаються у стилі життя (Н.Пов’якель). Спроби активно адаптуватися у новому соціальному середовищі, неусвідомлення вичерпності власних можливостей, вікові психологічні особливості призводять особистість до конфліктів і стресу зі світом. Для досягнення естетичного впливу на аудиторію педагогу-вихователю слід відштовхуватись не від самопочуття, а від логіки фізичних дій (К.Станіславський). Такий вплив здатен відтворити логіку почуттів, психіку та підсвідомість [3, с.103]. Чарівність педагогічної дії, що викликає позитивні естетичні почуття, приховує свою неповторність. Вона надає можливості зблизити суб’єктів діяльності навколо розв’язку об’єктивних проблем сучасності. Краса як невід’ємна риса педагога-творця та естетична категорія педагогіки мистецтва олюднює людину через засоби педагогічного мистецтва. Вона допомагає встановити гармонію між запитами людини, потребами та ідейно-моральним її розвитком [3, с.23].

В цілому, Краса, як позитивна загальнолюдська цінність, синтезує в собі засоби мистецтва та свободу духу людини; пробуджує бажання творити [3].

Викладач вищого навчального закладу повинен стати митцем особистого життя та професійної діяльності; бути готовим до прогнозування перспектив власного розвитку, проектування портрету майбутнього фахівця дошкільного профілю.

Педагогічна освіта, що передбачає радість учіння, повинна забезпечити супровід особистості позитивними естетичними почуттями прекрасного; надати необхідний об’єм професіоналізму для реконструювання здорового способу

життя, збереження працездатності та професійної тривалості життя (Н.Пов'якель).

Висновок. Отже, можна стверджувати, що лише гуманно-особистісна освіта здатна створити простір для мистецтва самотворчості суб'єкта; „створити гармонію світу і людини, природи і культури, що забезпечить якість життя” (Л.Левчук та ін.).

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Наведені результати дослідження не вичерпують всього комплексу проблем. Вони потребують вивчення можливостей зображувальної діяльності щодо формування творчих умінь образотворчого характеру у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: навчально-методичний посібник [для викладачів, аспірантів, студентів магістратури] / Любов Вікторівна Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
2. Гольдентрихт С.С. О природе эстетического творчества / Семён Семёнович Гольдентрихт. – М.: Издательство московского университета, 1966. – 244 с.
3. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: навчальний посібник [для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів] / І.А.Зязюн, Г.М.Сагач – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
4. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник /Л.П.Загородня, С.А.Титаренко. – Суми: Університетська книга, 2010. – 319, [1] с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навчальний посібник / Оксана Петрівна Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
6. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу: навч. посібник / [Іванцова Н.Б., Сокурєнко О.О., Петухова Л.Є. та ін.]; під заг. ред. проф. С.І.Якименко. – К.: Видавничий Дім „Слово”, 2011. – 464 с.

АНОТАЦІЯ

Бадица М.В. Педагогічне мистецтво як джерело формування творчих умінь образотворчого характеру у студентів. У статті розглядаються особливості творчого потенціалу людської праці, місце мистецтва у житті людини; розкрита сутність феномену педагогічного мистецтва, обґрунтована його роль у формуванні творчих умінь образотворчого характеру у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

Ключові слова: мистецтво, педагогічне мистецтво, образотворення.

АННОТАЦИЯ

Бадица М.В. Педагогическое искусство как источник формирования творческих умений изобразительного характера у студентов. В статье рассматриваются особенности творческого потенциала человеческого труда, место искусства в жизни человека; раскрыта сущность феномена педагогического искусства, обоснована его роль в формировании творческих

умений образительного характера у будущих воспитателей дошкольных учебных заведений.

Ключевые слова: искусство, педагогическое искусство, образосоздание.

SUMMARY

Baditsa M. Pedagogical art form as a source of creative skills in students of fine character. The article considers the peculiarity of potential of human labour, the place of art in the life of a man; discloses the phenomena essence of pedagogical art, grounded its role in forming of creative skills of descriptive character at the future educators of pre-school education.

Key words: art, pedagogical art, imagination.

УДК 37.036

Городиська В.В.

КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД У ПРАКТИЦІ РОБОТИ ВИХОВАТЕЛЯ СУЧАСНОГО ДИТЯЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Постановка проблеми. У сучасному постмодерному суспільстві ДНЗ – це не формальна установа, а креативний комплекс, осередок цікавих ідей, ігор, проблемних завдань, центр формування творчо мислячих, інтелектуально розвинених дітей. Тому сьогодні до вихователів ХХІ ст. висуваються нові вимоги щодо їх праці. Тут потрібні інші шляхи, методи та засоби впливу на свідомість, почуття, потреби дітей. Перед вихователями ДНЗ щоразу виникають питання активних пошуків нового стилю, підходів до навчання, виховання, розвитку творчості, мобільності. Креативність вихователя залежить від творчих можливостей, здатності до нестандартного мислення, вміння ефективно вирішувати складні проблеми дитячої життєдіяльності. Ці якості формуються у спеціально організованих педагогічних умовах у системі освіти, яка сьогодні прагне до творчого розв'язання проблем через використання сучасних інноваційних технологій.

Концепція сучасної креативної освіти відповідає основним документам, що забезпечують діяльність освітньої галузі: Державній національній програмі „Освіта (Україна ХХІ ст.)”, Закон України „Про дошкільну освіту”, Базовому компоненту дошкільної освіти України та ін.

Державна національна програма „Освіта (Україна ХХІ століття)” визначає основні шляхи реформування дошкільного виховання, одним із яких є створення оптимальних науково-методичних, організаційних, санітарно-гігієнічних, матеріально-технічних, естетичних умов функціонування дошкільних виховних закладів різних типів і профілів; оновлення змісту, форм і методів виховання і розвитку дітей дошкільного віку [2, с.492]. Закон України „Про дошкільну освіту” проголошує такі завдання дошкільної освіти – формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду [3, с.495].

Згідно з зазначеними документами Базовий компонент дошкільної освіти України чітко визначає основні сфери життєдіяльності дитини: „Природа”,